

Podtalna zaletelost, ob koncu kate-re je med drugimi čestitkami Nj Vel. Alfons XIII v osebnem pismu priznal občudovanje francoski karavanici, da je v njegovem kraljestvu zasledila ter odkrila najvišjo ledenico sveta.

Krasota gorskega sklopa Gavarnie in »bajni sijaj španske plati Mont Perduja« sta privlačila Franca Schraderja, ki je celih 58 let proučeval z lju-beznijo krajepis, zemljepis in pole-denitve v tej okolici. Takoj spočetka je Schrader uganil pretežni pomen, ki ga je podtalna hidrologija imela v tem sklopu.

Po znamenitem znanstvenem vede-

ževanju je iz tega potegnil mojstrske, preroške zaključke o nastanku kanjo-nov. V svoji predhodni vednosti je za-del prisotnost rovov, ponikev, cemu-nov, požiralnikov in votlin, zbirajočih sneg in vodo v globinah gorskega sklo-pa. Srečen bi bil, da je mogel zasle-diti nadaljnje ledišče, ki smo ga prav-kar očrtali in ki je snovna posvetevec njegovih nauk. Potrdili so se tudi zakoni o podzemnem vodoslovju (hidrologiji), ki jih je dognal in na nešte-tih raziskavah po obeh delih sveta proučeval E. A. Martel.

Po knjigi N. Casteret, Dix ans sous terre, 1937. — A. D.

BOŽIČNI PANJ

L KOSTIAL

NADALJEVANJE

Portugalsci imenujejo tak panj tre-(tra-)fugueiro (t. j. kar je za ognjem), Italijani pa ceppo di natale = bo-žični panj; zato pravijo božiču tudi pasqua di ceppo, t. j. velika noč s panjem. Navade so približno take kakor pri Pro-vansalih. Arder il ceppo = žgati bož. panj.

O Švedih pravi Hyltén-Cavallius (»Värend och Virdarne«, I. del, str. 175), da pri njih gori julabresa (= božična glavnja) dandanašnji na ognjišču, v prej-šnjih časih pa v jami na tleh sredi hiše. Tudi Angleži poznajo ta običaj; panju pravijo christmas-clog, yule-clog, (tudi yull-clog), yule-log, yule-block; Thieme (Krit. Wörterb. der engl. u. deutschen Sprache, 1860, II., str. 533 in I., str. 706) in Hilpert (Engl.-deutsches Wörterb., 1828, str. 623) definirata ta pojem takole: »začaj v kamnu ležeči panj sekajo in žgejo in ga potem spravljajo do prihodnjega božiča«. Thieme pravi tudi še tole: »Na Angleškem je navada, da tak panj sekajo nižjejo in ga potem spravljajo vse leto do istega praznika«. Robert Her-rick nam je podal¹⁾ tale kratki popis šege: »Prižgi božično glavno (christ-mas-brand) ter pusti, da gori do son-čnega zahoda; ko ga pogasiš, spravi ga, dokler ne pride prihodnji sv. večer. Shrani ga kos, da ž njim prižgeš bož. panj drugo leto, in kjer bo varno shranjen, tam ne more hudič napraviti škode«.

Flamci poznajo isto navado; panj ime-nujejo kers-avond-block, t. j. panj božičnega večera; biti mora bukov ali smre-kov. (Reinsberg-Düringsfeld, Calendrier belge, II., 326).

Najstarejša omemba bož. panja pri Nem-cih je navedena v Kindlingerjevih »Mün-stersche Beiträge«, II., 34, listina). Leta

1184. namreč je dejal župnik v Ahleni (na Westfalskem), »da se mu mora pripeljati na sv. večer drevo za njegov prazniški ogenj« (v izvirniku: »Arborem in nativitate Dōmini ad festum ignem suum adducendam esse dicebat«). J. Grimm navaja »Weistümer« (II., 264 302), ki omenjajo sekanje božič. panja ob Mozell. Schmitz (»Sitten u. Bräuche des Eifler Volkes«, 1856, str. 4) poroča, da so severno od Mozele polagali na ognjišče panj (Christ-brand); kar ga do 6. I. ni zgorelo, ampak le zoglenelo, so devali v žitnico, da ne bi miši škodovale žitu.

Lotiši pravijo bož. panju blukka, sv. večer pa blukku wakars (= večer panja), ker na ta večer panj prenašajo in sežigajo. — Litovski kučiu vakaras = večer ocepkov.

O Albancih (Skipetarih) piše J. G. Hahn v »Albanesische Studien« (1854, str. 161): »Ko se prinese božični panj²⁾ v hišo vstanejo vsi navzočni in vzklknejo: Bodi dobrodošel, dragi panj, potrdi se k ognju! Med polaganjem in bezanjem ravnaajo z njim zelo obzirno; od vseh jedi in pijač se nekaj panj položi ali izlije. To šego misijonarji na vse kriplje pobijajo, češ, da je poganska — pa je doslej še niso iztrebili«. — Isti pisatelj piše na str. 154, da Skipetari v Rlci tisto noč med 23. in 24. XII. čujejo od ognju, ki ga kurijo vse noč, ter polagajo k njemu tri česnjeve vejice. Čez nekaj časa vzamejo vejice od ognja ter jih shranijo. To se ponavlja z istimi vejicami 1. in 6. I. Nazadnje se vejice obenem s pepelom iz onih 3 noči vržejo v vinograd, da bi dobro obrodil.

Po J. Grimmu (Deutsche Mythol., 4. Aus-gabe, 1875, I., str. 511 in 521) so Irci dne 1. XI. kurili »mirovni ogenj« s amht-heine, ki po Grimmu odgovarja gorečemu božičnemu panju drugih narodov.

Pri Kimrih (v Walesu) se je ta ogenj imenoval coelcerth, pri Bretoncih

¹⁾ V pesnitvi »Noble numbers«, 1647.

²⁾ (krtaš, kopač).

pa beltan (Grimm, I, 511; III, str. 175).

Pri Nemcih je božično drevesce izpodrinilo bož. panj. Če beremo, da je Goethe videl prvo tako drevesce šele v svojem 17. letu, l. 1785, ne smemo iz tega sklepati, da ga prej niso poznali. Po Beltiu in Erichu (Wörterb. d. deutschen Volkskundes, 1936 str. 822) je božično drevesce (jelka) prvokrat popisano v popisu alžarskega potovanja iz l. 1805: »O božiču postavljajo v Strasbourgu po sobah jelke; nanje obešajo cvetlice iz pisanega papirja, jabolka, oblate, šumljajoče zlato, sladkor, i dr. Okrog drevesca napravljajo četveroglat okvir...« Meščani v nenemških deželah so sprjeli nemško jelko ko so bili stari bož. panj že opustili in popustili — Večina folkloristov trdi (z navedbo razlogov), da je običaj božičnega panja prvotno poganski da je pa pozneje nanj vplivalo krščanstvo.

FOTOAMATER

Pri tehtanju

kemikalij je »širokogrudna« nemarnost prav tako nesmiselna kakor prevelika »pedantnost«. Popolnoma vse eno je ali raztopiš 210 ali 220 g fiksirnega natrona v litru vode toda po drugi strani ne smeš namesto predpisanih 5 g hidrokinaona prમેશતી razvijalcu kar 10 g. Napaka v prvem primeru je brezpomembna znaša komaj 4,8 odstotka, v drugem primeru pa gre za 100 odstotkov in to je dosti več, nego si smemo dovoliti. (»Galerija«)

Za dragocene negativne,

ki imajo prevelike kontraste v svetlobah in sencah, da bi jih mogel obvladati z mehčnim papirjem, navadno oslabitvijo, prekopiranjem ali drugimi načini, smo izbrskali v starejšem letniku znane Voigtländerjeve revije »Der Satrap«, ki je tudi v sedanji novi obliki polna takšnih koristnih nasvetov, naslednji način »delne oslabitve«:

Kontrastni negativ damo najprvo v običajni bledilec (vode 250 ccm, rdečega krvo-žuca 20 g, kalijevega bromida 8 g). Ko se je v prozornejših delih negativa spremenilo vse srebro v vezano srebro, kar se da dobro opazovati s steklene strani negativa, prekinemo proceduro s tem, da negativ temeljito oplaknemo. Potem pride negativ v topilno kopel za kovinsko srebro, torej za goste dele negativa, ki jo sestavimo iz 100 ccm vode, 5 g kalijevega bikromata, 10 ccm koncentrirane žveplene kisline (raztopino za rabo razredčimo z desetimi deli vode) Kisline moramo vliiti v raztopino, ne raztopine v kislino — da ne bo nesreče. V drugi kopeli ostane negativ tako dolgo, da se raztopi vse kovinsko srebro in imamo le sliko iz rumelega bromovega srebra. Emulzija se po barva malo rjava. To barvo odstranimo tako, da izperemo v vodi, ki smo dali vajajo malo koncentriranega amoniaka. Po

temeljitem izpiranju negativ na novo razvijemo, fiksiramo, izperemo, posušimo. Pri zelo trdih negativih moramo fiksirati kratko, pri manj trdih pa dalj časa. Trajanje fiksacije določa novi značaj negativa in ker opravljamo vse te procedure pri belem dnevu lahko sami zasledujemo in določimo, kdaj je dovolj. Prve poskuse bomo napravili seveda z manj vrednimi negativni.

Na hladnem

se negativni zelo počasi sušijo in pogosto ma tudi neenakomerno. Priporočljivo je zato, da jih damo sušiti v zakurjen prostor, kjer pa seveda ne sme biti preveč prahu.

Fotoklub Ljubljana: V terek zvečer kritike (člani naj dajejo svoja nova dela v kritiko!), v petek diskusija, določitev izleta itd. Drugi začetniški tečaj Fotokluba Ljubljane se je na željo mnogih interesentov preložil na januar. Tečaj se bo vršil enkrat tedensko zvečer v klubskem lokalu. Program smo objavili v eni zadnjih številčk Zisa v naši rubriki. Do otvoritve tečaja se še vedno sprejemajo prijave novih interesentov. Nekoliko že izveštane amatere pa opozarjamo, da se bo istočasno otvoril tudi nadaljevalni tečaj, ki se je zanj prijavilo že precej interesentov. Program in natančnejše pogoje dobite v Fotoklubu Ljubljani. — Naše amatere opozarjamo, da mine z zadnjim dnem tega meseca rok za odposiljatev slik za veliki nagradni natečaj »Ideje in oblike«, ki ga prireja mednarodna revija »Galerija«. Nekoliko prospektov je v Fotoklubu Ljubljani še na razpolago.

Iz 23 številke odlične amaterske revije »Photographie für Alle« navajamo samo nekatere važnejše prispevke: »Zgodnja zima v fotografiji«, »Pravilno delo z malo kamero«, »Barvne fotografije«, »Barvni naslovci«, »Kako si izdelamo za svojo kamero sami pripravnostno torbo«, »Priprave za napise na povečavah in kopijah«, »Osvetlitveni časi za slabo vreme« itd.

V znamenju božičnih praznikov je zadnja letošnja številka Knappove male revije »Foto-Beobachter«. Daje v obsežnih sestavkih zelo mnogo praktičnih nasvetov za fotografsko in filmsko snemanje vseh dogodkov okrog teh praznikov, važna pa so tudi osvetlitvena navodila za nova tvoriva, s katerimi snemamo v naravnih barvah pri umetni svetlobi. Letošnje praznike bo gotovo marsikdo izkoristil za takšne posnetke, pa je dobro, da se že v naprej pouči o posebnostih teh tvoriv. V tem oziru mu bo rabila zlasti tudi še novembrska številka revije »Photobilder«, ki je posvečena snemanju v naravnih barvah z umetno lučjo. Decembrska številka te revije pa mu bo dala splošna navodila za fotografiranje v božičnem času, za izbero primernih fotografskih božičnih daril, pogoje za nov nagradni natečaj »Lepa božična slika« i dr.